

**ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Затверджую

Проректор
з навчально-методичної роботи
ХГУ «НУА»

Михайльова К. Г.
«11» червня 2024 р

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ З ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОПП «БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

ХАРКІВ
2024

Програма комплексного іспиту з правового забезпечення економічної діяльності освітньої програми «Бізнес-економіка та її правове забезпечення» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Розробники:

Астахов В.В., к. юр. н., доцент, доцент кафедри економіки і права Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Войно-Данчишина О.Л., к. юр. н., доцент, доцент кафедри економіки і права Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Щокіна О. О. к. юр. н., доцент кафедри економіки і права Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Кравчіна І. Б., викладач кафедри економіки і права, Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»

Програма затверджена на засіданні кафедри економіки та права

Протокол № 4 від 04.11.2024 р.

Зав. кафедри Васюренко Л.В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Мета та завдання комплексного іспиту з правового забезпечення економічної діяльності комплексного іспиту.....	6
2. Організація та порядок проведення комплексного іспиту.....	10
3. Критерії оцінювання.....	12
4. Приклад комплексного завдання (екзаменаційного білету).....	15
5. Зміст іспиту	16
6.Рекомендована література.....	21

ВСТУП

Комплексний іспит передбачає визначення рівня якості підготовки здобувачів освітньої програми «Бізнес-економіка та її правове забезпечення» Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» з правового забезпечення економічної діяльності. Він проводиться у сьомому семестрі і має на меті оцінити загальний рівень засвоєння здобувачами матеріалу, який вони вивчали впродовж бакалаврської підготовки. Іспит забезпечує об'єктивне оцінювання здобувачів вищої освіти та дозволяє визначити, наскільки вони засвоїли ключові поняття, навички та теоретичні аспекти правового забезпечення економіки у відповідності до вимог освітньої програми «Бізнес-економіка та її правове забезпечення».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

Метою комплексного іспиту є перевірка рівня сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів здобувачами вищої освіти з фундаментальних галузей права – господарського, трудового та теорії права; уміння застосовувати отримані знання на практиці, особливо в умовах динамічного процесу змін законодавства в ринковому середовищі.

У ході іспиту перевіряється сформованість наступних компетентностей та програмних результатів:

1. Програмні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК 15. Здатність аналізувати правові проблеми в економічній діяльності, формувати та обґрунтовувати правові позиції щодо супроводу бізнесу.

СК 16. Здатність виявляти, аналізувати та розв'язувати складні економічні проблеми та задачі, інтегруючи теоретичні знання та практичні навички з економіки та права для забезпечення ефективного функціонування та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання.

2. Програмні результати навчання

1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
4. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
5. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
6. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.
7. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
8. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
9. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
10. Демонструвати здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності
11. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ
12. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права у контексті економічних процесів.
13. Вміти виявляти, аналізувати та розв'язувати складні економічні проблеми та задачі, поєднуючи теоретичні знання та практичні навички з економіки та права для забезпечення ефективного функціонування та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання.

Напередодні екзамену проводяться установчі заняття, у тому числі щодо розв'язання практичних завдань. За день до проведення КІ проводиться консультація, на якій здобувачі знайомляться з порядком проведення іспиту та критеріями оцінювання.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

Для проведення комплексного іспиту наказом ректора створюється Екзаменаційна комісія.

Кожен здобувач освіти отримує комплексне завдання, яке містить теоретичну частину (два теоретичні питання з розгорнутою відповіддю) та ситуаційне завдання, що стосуються суспільних правовідносин з наголошенням на матеріальні норми господарського та трудового права.

При виконанні ситуаційних завдань здобувачі мають право користуватись чинними нормативними актами. Користування довідковою та допоміжною літературою не передбачено.

Під час проведення іспиту здобувач отримує білет та має 40 хвилин для підготовки відповіді та розв'язання ситуаційного завдання. У випадку виникнення питань організаційного характеру під час проведення іспиту здобувач має право звернутися до Екзаменаційної комісії.

Після завершення відповідей усієї групи ЕК обговорює індивідуально виставлені членами ЕК оцінки та доходить згоди до єдиної оцінки як середньої за результатами оцінювання. Результати іспиту оголошує Голова ЕК.

У разі незгоди з результатами КІ, здобувач має право звернутися з письмовою заявою на ім'я Голови ЕК.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання комплексного іспиту відбувається за 100 бальною шкалою відповідно до кредитно-модульної системи ECTS. Тобто загальна кількість балів, яку може отримати студент за усіма видами завдань складає 100 балів. Кожна складова КІ оцінюється окремо.

Теоретичні питання із розгорнутою відповіддю оцінюються максимально у 70 балів. Повна відповідь потребує розуміння сутності питання та вільного володіння право-

вою термінологією, розуміння причинно-наслідкових зв'язків правових та економічних процесів; здобувач повинен орієнтуватися серед основних нормативно-правових актів.

Практична частина (задача) оцінюється максимально у 30 балів. Розв'язання задачі передбачає чітке, аргументоване рішення з посиланням на існуючу законодавчу базу. Повна відповідь потребує розуміння сутності питання, вільного володіння правовою термінологією, розуміння причинно-наслідкових зв'язків правових та економічних явищ, здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності; здатність до логічного, критичного і системного аналізу нормативно-правових та будь-яких інших юридичних документів, розуміння їх змісту і значення; знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального права.

Загальна оцінка за КІ виставляється як сума накопичених балів за всі форми робіт виконаних студентом впродовж іспиту.

Оцінка **«відмінно»: 90–100** виставляється за повну, глибоку, всебічну відповідь. Здобувач вільно володіє термінологією, засвоїв теоретичні поняття, уміє їх застосовувати на практиці, орієнтується в сучасних змінах з питань застосування правових знань в економічних ситуаціях. Він демонструє необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права у контексті економічних процесів; вміє виявляти, аналізувати та розв'язувати складні економічні проблеми та задачі, поєднуючи теоретичні знання та практичні навички з економіки та права для забезпечення ефективного функціонування та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання; демонструє здатність добре ідентифікувати джерела, збирати та аналізувати необхідну інформацію.

Оцінка **«добре»: 70–89** ставиться за засвоєння програмного матеріалу на високому рівні та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Він демонструє необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права у контексті економічних процесів, але не достатньо чітко їх пов'язує; вміє виявляти, аналізувати та розв'язувати складні економічні проблеми та задачі, але має певні утруднення з по-

єднанням теоретичних знань та практичних навичок з економіки та права для забезпечення ефективного функціонування та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання; демонструє певним чином обмежену здатність добре ідентифікувати джерела, збирати та аналізувати необхідну інформацію.

Оцінка **«задовільно»: 50 –69** ставиться за неповне висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. Здобувач демонструє помірні знання та обмежене розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права у контексті економічних процесів; слабо виявляє, аналізує та розв'язує економічні проблеми та задачі; демонструє обмежену здатність ідентифікувати джерела, збирати та аналізувати необхідну інформацію. Оцінка **«задовільно»** ставиться за умови, якщо завдання в основному виконане та мету завдання досягнуто, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень та матеріалу.

Оцінка **«незадовільно»: 0-49** ставиться, коли здобувач не опанував програмний матеріал, не вміє виконувати практичні завдання, не здатен продемонструвати знання та розуміння проблем предметної області, правових основ функціонування сучасної економіки на різних рівнях; присутня фрагментарна здатність пояснювати правові процеси явища, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; має місце також фрагментарна здатність ідентифікувати джерела та аналізувати необхідну інформацію.

4. ПРИКЛАД КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЗАДАННЯ (ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління.

2. Соціальні норми та їхні види. Відмінність права від інших соціальних норм .

3. **Практичне завдання з ТП** «Менеджер фінансового відділу Кисельов був переміщений з одного відділення банку в інше відділення в тому ж місті в фінансо-

вий відділ. Кисельов відмовився приступити до роботи, оскільки на новому місці у нього зменшився розмір заробітної плати. Начальник в обґрунтуванні правомірності такого переміщення послався на ч. 2 ст. 32 КЗпП України, яка передбачає переміщення працівника без його згоди на тому самому підприємстві на інше робоче місце в рамках спеціальності, кваліфікації чи посади, обумовленої трудовим договором».

Дайте правову оцінку ситуації.

5. ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

Блок 1

Мета, предмет та метод господарського права України. Джерела господарського права України. Основні принципи правового регулювання господарських відносин. Поняття, ознаки та види господарських відносин. Поняття та види господарської діяльності. Суб'єкти господарювання та їх організаційно-правові форми. Суб'єкти господарювання: поняття, ознаки та класифікація.

Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності.

Господарські організації. Підприємства та їх види. Організаційно-правові форми господарських організацій. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарювання.

Корпоративне право. Господарські організації корпоративного типу.

Майнова основа господарювання. Поняття та види майна суб'єкта господарювання. Джерела формування майна суб'єктів господарювання.

Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління. Правове регулювання оцінки майна.

Господарські зобов'язання. Господарський договір. Поняття господарських зобов'язань, їх види та загальна характеристика. Підстави виникнення та припинення господарських зобов'язань. Загальні умови виконання господарських зобов'язань.

Господарський договір: поняття та види. Істотні умови господарських договорів.

Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання. Поняття, мета та принципи господарсько-правової відповідальності. Підстави господарсько-правової відповідальності.

Господарське правопорушення, його склад. Господарські санкції: поняття і види.

Державне регулювання господарської діяльності. Поняття, мета та значення державного регулювання економіки. Економічна політика держави, її напрями. Державна регуляторна політика. Засоби державного регулювання господарської діяльності. Ліцензування господарської діяльності. Технічне регулювання і стандартизація.

Правове регулювання відносин банкрутства. Законодавство про банкрутство. Поняття неплатоспроможності та банкрутства. Судові процедури у справі про банкрутство. Черговість задоволення вимог кредиторів.

Правові засади захисту економічної конкуренції. Поняття економічної конкуренції. Правовий статус Антимонопольного комітету України. Загальна характеристика правопорушень у сфері конкуренції. Недобросовісна конкуренція, її форми. Поняття суб'єктів природних монополій та суміжних ринків.

Блок 2

Трудове право України як самостійна галузь права України. Взаємозв'язок трудового права з іншими галузями права. Предмет трудового права. Функції трудового права. Поняття й особливості методу трудового права. Об'єднання державно-правового й договірної, централізованого й локального регулювання трудових відносин.

Система трудового права як галузі права: загальна й особлива частини.

Поняття й види джерел трудового права й форми їхнього вираження. Внутрішні й зовнішні джерела права.

Поняття й види суб'єктів трудового права. Трудова правосуб'єктність: виникнення, зміст і припинення, випадки обмеження.

Державні гарантії зайнятості населення. Державна служба зайнятості. Участь підприємств, установ організацій у реалізації державної політики зайнятості. Соціальні гарантії у випадку втрати роботи й безробіття.

Поняття й зміст трудового договору. Умови трудового договору: встановлені законодавством та угодою сторін. Поняття місця роботи й робочого місця. Поняття трудової функції. Форма й строк трудового договору. Види трудового договору. Випробування як умова трудового договору. Контракт як особлива форма трудового договору. Загальний порядок укладення трудового договору. Особливості правового положення тимчасових і сезонних працівників. Сумісництво й суміщення.

Поняття й види переводу на іншу роботу. Переміщення і його відмінність від тимчасового й постійного переводу на іншу роботу. Зміна істотних умов праці у зв'язку зі змінами в організації виробництва й праці і його правові наслідки.

Поняття припинення, розірвання трудового договору, звільнення з роботи. Класифікація підстав припинення й розірвання трудового договору.

Відсторонення від роботи і його відмінність від розірвання трудового договору.

Порядок оформлення звільнення працівника й здійснення розрахунків з ним. Вихідна допомога.

Правові наслідки незаконного звільнення.

Поняття робочого часу. Принципи й методи регулювання робочого часу. Види робочого часу. Загальні й особливі характеристики робочого часу нормальної тривалості, скороченого й неповного. Поняття й види режиму робочого часу.

Поняття й види відпусток. Порядок їхнього надання.

Методи правового регулювання праці: державний і договірний.

Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система оплати праці і її елементи. Поняття заробітної плати, її структура й значення. Форми й строки виплати заробітної плати. Обмеження розміру відрахувань із заробітної плати.

Надбавки й доплати до заробітної плати. Гарантійні й компенсаційні виплати. Гарантійні доплати.

Відповідальність за порушення законодавства про оплату праці.

Поняття й функції матеріальної відповідальності працівників.

Підстави матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності: повна й обмежена. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.

Визначення розміру заподіяної шкоди. Порядок відшкодування збитку, заподіяного працівникові.

Матеріальна відповідальність власника або уповноваженого їм органа за шкоду, заподіяна працівникові.

Поняття дисципліни праці. Методи забезпечення дисципліни праці.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства, установи, організації. Устави й положення про дисципліну для окремих категорій працівників.

Система стимулювання праці.

Поняття й склад дисциплінарного проступку. Порядок залучення робітника до дисциплінарної відповідальності. Строки застосування дисциплінарної відповідальності. Порядок зняття й оскарження дисциплінарної відповідальності.

Поняття, причини й момент виникнення індивідуальних трудових спорів. Органи, які розглядають індивідуальні трудові спори.

Порядок, строки, виконання рішень КТС по індивідуальних трудових спорах. Особливості виконання судових рішень за трудовими спорами.

Здійснення принципу соціального партнерства в Україні. Поняття колективного договору. Сторони колективного договору. Порядок укладання колективного договору. Зміст колективного договору. Контроль за виконанням колективного договору.

Соціально-економічні угоди: генеральна угода, галузеві та регіональні угоди. Сторони соціально-економічних угод.

Правовий статус організацій роботодавців. Конфедерація роботодавців України й мета її створення.

Правовий статус профспілок. Організації профспілок і їхня роль у захисті прав працівників.

Поняття колективних трудових спорів і момент їхнього виникнення. Порядок мирних процедур вирішення колективних трудових спорів. Незалежний посередник, його правове положення, права й обов'язки. Національна служба посередництва й примирення. Примирна комісія. Трудовий арбітраж.

Право на страйк та його обмеження.

Блок 3

Об'єкт і предмет теорії права. Визначення теорії права. Значення і місце теорії права серед юридичних та інших суспільних наук. Характеристика методів, які використовуються у теорії права. Поняття та характеристика функцій, які виконує теорія права.

Основні підходи до визначення поняття права: природно-правовий, юридико-позитивістський, соціологічний. Природне та позитивне право. Суб'єктивне й об'єктивне право. Поняття та ознаки права. Визначення функцій права. Характеристика загальносоціальних і юридичних функцій права. Поняття, риси та класифікація принципів, що діють у правовій системі. Загальнолюдські (цивілізаційні) принципи права. Загально правові принципи. Міжгалузеві та галузеві принципи. Принципи правових інститутів.

Соціальні норми та їхні види. Відмінність права від інших соціальних норм. Поняття та ознаки правової норми. Структура правової норми: диспозиція, гіпотеза та санкція. Види правових норм: за функціональною спрямованістю, за предметом правового регулювання, за функціональним призначенням тощо. Спосіб викладення правових норм у правових актах.

Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи

права; їх характеристика. Основи й принципи побудови та функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі та інститути права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України. Систематизація нормативних актів. Кодифікація та інкорпорація.

Поняття джерела (форми) права. Види джерел права: нормативно-правовий акт, правовий звичай, нормативно-правовий договір, правовий прецедент. Поняття, властивості нормативно-правових актів. Юридична сила нормативно-правового акту. Види нормативно-правових актів за юридичною силою. Поняття, юридичні властивості та види законів. Поняття та вимоги до підзаконних нормативно-правових актів. Види підзаконних нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів, зокрема у просторі та за колом осіб. Дія нормативно правових актів у часі.

Поняття правовідносин як категорії права. Ознаки та визначення правовідносин. Співвідношення права, правових норм та правовідносин. Види правовідносин. Структура правовідносин: суб'єкт, об'єкт та зміст. Суб'єкти правовідносин: фізичні та юридичні особи. Поняття юридичної особи. Поняття юридичної особи. Поняття правосуб'єктності: правоздатність та дієздатність громадян та юридичних осіб. Об'єкти правовідносин: поняття, види та характеристика. Зміст правовідносин: суб'єктивне та суб'єктивний юридичний обов'язок. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Юридичні факти: поняття, особливості та класифікація. Фактичний склад правовідносин.

Поняття правомірної поведінки особи. Види правомірної поведінки особи: маргінальна, конформістська, звичаєва, стереотипна та соціально-активна. Правопорушення (неправомірна поведінка): поняття, юридичні ознаки. Склад і види правопорушень. Поняття, ознаки та визначення юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Презумпція невинності. Підстави звільнення від юридичної відповідальності. Необхідна оборона та крайня необхідність.

Поняття «права людини», його ознаки. Генезис прав людини. Покоління прав людини. Основні міжнародно-правові документи з прав людини. Класифікація прав людини. Права і свободи. Основоположні та допоміжні права. Права людини та права громадянина. Негативні та позитивні права. Громадянські, політичні, економічні, соціальні та культурні права людини. Загальні (політичні, економічні, ідеологічні) гарантії прав людини. Юридичні гарантії прав людини, їх система. Негативні та позитивні зобов'язання держави в галузі прав людини. Міжнародно-правові засоби забезпечення та захисту прав людини.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Щербина В. С., Рєзнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): Підручник. Київ: Ліра-К. 2023. 588 с.

2. Мілаш В.С. Господарське право: Навч. посіб. для підготовки до іспитів. 8-е вид., змін. Харків: Право, 2024. 400 с.

3. Господарське право :підручник / О. П. Подцерковний, В. Г. Олюха, О. О. Квасніцька [та ін.]; за ред. О. П. Подцерковного. 4-те вид., доп. і перероб. Одеса: Фенікс, 2024. 584 с.

4. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. – 376 с.

1. Тополевський, Р. Б., Федіна, Н. В. (2020). Теорія держави і права. Львів: ЛьвДУВС, 268 с. 2. Наливайко, Л.Р. (ред.),

2. Припутень, Д.С. (2020). Теорія держави і права в схемах та таблицях. К.: «Хай-Тек Прес», 296 с.

3. Петришин О.В. (ред.) (2020). Загальна теорія права. Харків: Право, 564 с.

5. Наливайко, Л.Р. (укл.). Теорія держави і права в тестових завданнях. Дніпро: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 759 с.

6. Заморська, Л., Карвацька, С. (2021). Теорія права. Чернівці: ЧНУ ім. Юрія Федьковича: Рута, 631 с.

7. Бочаров, Д. О. (2021). Теорія держави і права. Дніпро: Ун-т мит. справи та фінансів, 286 с.
8. Кельман, М. С. (2023). Загальна теорія права. Тернопіль: Терно-граф, 363 с

Додаткова

1. Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики: [монографія]. НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. Київ: АртЕк. 2019. 406 с.
2. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навчальний посібник: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. 2020. 295 с.
3. Щокіна О. О. «М'яке право» у системі регулювання корпоративних відносин. *Теорія і практика правознавства*: електрон. наук. фахове вид. 2018. Вип. 2 (14). 13 с. doi: 10.21564/2225-6555.2018.14.149374.
4. Щокіна О. О., Сабадаш І. В., Івашковський Д. В., Федченко Д. І. Процедура розв'язання спорів у рамках СОТ: досвід України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 3. С. 106 – 110.
5. Щокіна О. О. Теоретичні проблеми визначення поняття «господарська організація». *Теорія і практика правознавства*: електрон. наук. фахове. вид. 2021. Вип. 2 (20). С. 173 – 188. doi: 10.21564/2225-6555.2021.2.246265.
6. Щокіна О. О. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р. у контексті права, застосовного до зовнішньоекономічних контрактів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 208 – 211. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/47>.
7. Батанов, О. В. (2023). Предмет муніципального права як галузі права: дискусійні питання теорії. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 5, с.80–86. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_5_ [Accessed 24 May 2024].
8. Берназюк, О. О. (2023). Судовий прецедент у правовій системі України: сучасні підходи до визначення поняття. Науковий вісник Ужгородського національ-

ного університету. Серія : Право, [online] 80(1), с. 403–410. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_80\(1\)__62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_80(1)__62) [Accessed 24 May 2024].

9. Бондарчук, Я. П. (2023). Становлення та розвиток правового принципу свободи у класичних правових ученнях. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса, [online] 2, с. 5–13. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prchd_2023_2_3 [Accessed 24 May 2024].

10. Ванджурак, Р. В. (2021). Сократ й українська юриспруденція: передумови, теперішній вплив і майбутнє. Філософські та методологічні проблеми права, [online] 1, с. 47–53. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2021_1_7 [Accessed 24 May 2024].

11. Гаврильців, М. Т. (2023) Вплив Конституційного суду України на формування домінуючого вітчизняного праворозуміння. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", [online] 15, с. 67–71. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2023_15_12 [Accessed 24 May 2024].

12. Герич, А. Й. (2023). Становлення та розвиток ідеї свободи як принципу права. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 6, с. 719–724. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2023_6_126 [Accessed 24 May 2024].

13. Дір, І. Ю. (2024). Процес імплементації *acquis* ЄС у національне законодавство України. Аналітично-порівняльне правознавство, [online] 1, с. 676–682. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2024_1_121 [Accessed 24 May 2024].

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII // [Електронний ресурс]: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

2. Методичні рекомендації про правове забезпечення контрактної форми трудового договору і сфери його застосування. Міністерство юстиції України. Лист № 32-8 / 473 від 28.03.2000 р // Бухгалтерія. - № 53. - 2000. - С. 23-35.

3. Положення про порядок розгляду трудових спорів: Утв. Указом Президії Верхов. Ради СРСР від 20.05.1974 р (з ізм., Внесений. Указом від 26.01.1983 р) // Право і практика. - № 14. - 2004. - С. 3-12.

4. Про порядок укладення письмових договорів про повну матеріальну відповідальність робітників і службовців ... Постанова Ради Міністрів СРСР № 889 від 3.10.1997 р

5. Про судову практику у справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 14 від 24.12.1992 р

6. Про оплату праці: Закон України № 108/95-ВР від 24.03.1995 р (С вим. І доп., Згідно із Законами України №20 / 97-ВР від 23.01.1997 р, №1766-ІІІ від 01.06.2000 р, № 2056-ІІІ від 19.10.2000 р, № 96-ІV від 11.07.2002 р // Право і практика. - № 13. - 2003. - С. 3-13.

7. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2352-ІХ від 01.07.2022 // [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

Інформаційні ресурси

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни. URL: <https://test.nua.kharkov.ua/course/view.php?id=303>

2. Електронний репозитарій ХГУ «УНА». URL: <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/>

3. Інтернет-ресурси:

Офіційний веб портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб портал Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб портал Верховного Суду. URL:
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб портал Міністерства юстиції України. URL:
<https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб портал Національного банку України. URL:
<https://portal.bank.gov.ua/>